
Nyt om

ARBEJDERMUSEET

& ARBEJDERBEVÆGELSENS BIBLIOTEK OG ARKIV

januar-april

2010 nr. 1

UDSENDT AF ARBEJDERMUSEETS VENNER

Forside-foto: Anker Jørgensen-regering på besøg. Medlemmer af Anker Jørgensens tidligere regering besøgte Arbejdermuseet og Cafe & Ølhalle en dag i november. Læs mere om dette historiske møde på side 21. (Foto Kirstinn Hentze).

Særudstillinger i 2010

STATSMINISTRE

8 socialdemokrater

4. januar - 5. april 2010

ERIK HAGENS

Velfærdshverdag - i billeder fra 60'erne til nu

24. april - 15. august 2010

REVOLUTION I NORDEN

Den finske borgerkrig 1918

10. september - 30. december 2010

Åbningstider:

Museet: Alle dage kl. 10-16

Bibliotek og Arkiv: Mandag-torsdag kl. 10-16

Vejledning: Tirsdag og torsdag kl. 12-16

Tlf.: 33 93 25 75

Omvisninger kan bestilles:

Mandag-torsdag kl. 13-16

Tlf.: 33 48 03 30

Café & Ølhalle "1892":

Alle dage 11-17, køkkenet åbent 11.30-16.00

Tlf.: 33 33 00 18

E-post: arbejdermuseet@arbejdermuseet.dk

Hjemmeside: www.arbejdermuseet.dk

ET GODT NYT ÅR

Arbejdermuseets Venner ønsker medlemmerne og andre læsere af bladet et godt og lykkebringende nytår med tak for hyggeligt samvær og god opslutning om Arbejdermuseet det forløbne år.

Vi ser også frem til endnu et godt år hvad angår medlemstilslutningen, hvor vi i december kunne opføre et samlet medlemstal til 785 personer og organisationer eller det hidtil højeste i foreningens historie.

På dén baggrund ser vi frem til stor tilslutning ved vores kommende arrangementer, generalforsamlingen den 7. februar med efterfølgende musikalsk underholdning, udstillingsåbning og senere rundvisning i slutningen af april/starten af maj samt et besøg på det nye Industrimuseum i Brede den 30. maj.

Læs mere side 23 og på gensyn i venneforeningen!

*Med venlig hilsen
Bestyrelsen*

Nyt om Arbejdermuseet udgives af Arbejdermuseets Venner. **Redaktion:** Henning Grelle, Preben Hansen, Jørgen Strand, Peter Ludvigsen, Hanne Abildgaard, Jacob Bjerring-Hansen, Helle Leilund, Linda Nørgaard Andersen og Preben Sørensen (ansvarshavende redaktør). **Lay-out og tryk:** Ihle Grafisk Produktion, Broager. **Oplag:** 3.000 eksemplarer. Bladet udkommer d. 15/1, 15/4 og 1/10 med deadline 1 måned før. **Redaktionens adresse:** Redaktør Preben Sørensen, Sundgade 3, 6400 Sønderborg, tlf. 33 91 85 10. E-mail adresse: prebensorensen@bbsyd.dk **ISSN nr. 0907-0753.**

KULTUR FOR ALLE

Af Peter Ludvigsen

Så lancerede kulturministeren sit kulturudspil "Kultur for alle".

Ifølge udspillet skal de statslige kulturinstitutioner skabe kulturtilbud på utraditionelle steder i det offentlige rum – det gælder både museer og teatre.

Kulturaftalerne om støtte til kommunale initiativer skal have særlig fokus på kultur på utraditionelle steder.

Studerende på de kunstneriske uddannelser skal vise deres færdigheder på plejehjem, hospitaler og lignende.

Kulturarven skal formidles i det åbne land, i byerne og i lokalsamfundet.

Endelig skal fredede bygninger kortlægges og skilte skal fortælle, hvorfor de er fredede.

Det er alt sammen meget godt, ganske fornuftigt og helt uskyldigt. De fleste vil nemlig bemærke, at der ikke er afsat penge til initiativerne. Det indebærer, at rækkevidden af tiltagene ganske givet bliver meget kort.

Et museum er f.eks. ingen sparekasse, og et veldrevet museum presser hvert år ressourcerne til det yderste.

Når der så kommer et initiativ af den her slags, bliver det let til varm politisk luft, som ingen kan gøre noget ved, fordi ressourcerne i bedste fald først vil være der året efter, og så er det her initiativ med garanti glemt.

Det ved ministeren godt. Så hvad er meningen egentlig? Vil ministeren virkelig ud til alle med kulturen? Eller forsøger ministeren at pege på det meget reelle problem, at store dele af kulturlivet og kulturarven stadig er forbeholdt en forholdsvis lille del af befolkningen, hvis det er det sidste problem, som skal løses, så har det givetvis lange udsigter.

Tilgængelighed og gennemslagskraft

Alle kulturarvens samlinger i dette land har en historie. I dens forløb er de fleste skabt som del af den til enhver tid herskende dannelse. Og problemet er ganske enkelt, at forvalterne af de samlinger, der er skabt på den traditionelle dannelseskultur ikke længere kan sidde tilbagelænet og regne med helt sikkert at have et pænt stort publikum.

For publikum strømmer generelt til den internationaliserede underholdningskultur og til den oplevelsesøkonomi, som breder sig lynhurtigt gennem alle dele af fritidstilbuddene. Og i den sammenhæng er kravene ens: Hvad enten der er tale om et museum, et teater eller andre kulturtilbud, så er kravet, at indholdet skal være umiddelbart tilgængeligt og have en bred gennemslagskraft. Uden det, dur det ikke længere – for tiden.

Det kunne ministeren sådan set lige så godt have sagt fra starten, i stedet for al det unødvendige fedt med kultur for alle, alle vegne, udenfor, med tavler på - og hvad ved jeg. For ministeren har jo set rigtigt: Der er alt for mange kedelige museer og en del samlinger af stor værdi, som bliver forvaltet så kedeligt, at folk mindst skal have gratis adgang for at gide se dem.

Det er altså også vigtigt at være opmærksom på, at ministerens ideer om kultur til alle ikke bliver til andet end nogle velvalgte principper, hvis formidlingen - i landskabet og på

plejehjemmene samt på de utraditionelle steder i det offentlige rum etc. - ikke samtidig både får en bred gennemslagskraft og bliver tilgængelige for Gud og hvermand.

Vil have folk ind på museet

Og så er spørgsmålet egentlig, hvor meget nyt, der er i initiativet. Jeg vil f.eks. vove den påstand, at vi lige siden Arbejdermuseets start har bygget vores fortællinger til vore gæster op med både gennemslagskraft og på en måde, så de er umiddelbart

tilgængelige for hvermand.

Men – og her kommer pointen altså – vi vil ikke ud i landskabet og på hospitalerne, og hvor ved jeg. Nej tak. Vi vil have folk ind i Arbejdermuseet i Arbejdernes fredede forsamlingsbygning. Der er her vi er bedst, og det er her folk får den bedste fortælling leveret. Der er jo en grund til at museet gennem årene har ændret sig fra et museum til en attraktion, som man skal besøge, når man er i København.

Vi arbejder konstant på at forbedre og forny vores fortællinger til vores gæster, men vi gør det her i huset, for det er det bedste sted af alle: Det har historie, det fortæller historie, det har karakter, selv det svære er til at forstå, og hvis nogen alligevel skulle kede sig, så kan de købe en Stjernepilsner – og den må vi ikke sælge uden for huset.

Ret beset, fru minister: Publikum kommer, hvor der er noget at komme efter. Sværere er det ikke.

Internationale gæster i festsalen

Arbejdermuseets festsal var torsdag aften den 16. december rammen om dansk LO's reception for fagbevægelsesdeltagere fra mange lande i klima-topmødet i Bella Centret. Forrest, midt i billedet, ses museets bestyrelsesformand, LO-sekretær Marie-Louise Knuppert, der bød deltagerne velkommen til sammenkomsten og til museet.

Solidarisk fotoudstilling

Efterårets balkon-udstilling på museet

Fotoudstillingen "Enkerne – stemmer fra Guatemala" kunne ses på Arbejdermuseets balkon fra oktober og frem til årsskiftet (meddelelsen om udstillingen kom efter deadline for forrige nr. af bladet).

Ved åbningen den 7. oktober omtalte forsknings- og formidlingschef Hanne Abildgaard museets mangeårige tradition for at vise udstillinger, der er solidariske med undertrykte folkeslag, som denne udstilling om maya-

indianernes kamp mod undertrykkelsen. Hun takkede fotografen bag udstillingen, Mike Kollöffel, fordi han valgte Arbejdermuseet som udstillingssted.

I portræt- og reportagebilleder viste Mike Kollöffel på gribende vis, hvordan Guatemalas 36 år lange borgerkrig med massakrer, tortur og overgreb mod civilbefolkningen har efterladt dyb sorg og vrede i den maya-indianske befolkning. Samtidig er udstillingen fortællingen om et

folk, som sammen kæmper for retfærdighed - og for at få deres døde tilbage.

Fotografen har gennem sine mange rejser fået et nært forhold til landet og særligt til den maya-indianske befolkning. Det var tydeligst at se i udstillingens portrætter, som tog den besøgende med ud i landsbyerne og ind i hjemmene hos nogle af de kvinder, der har mistet eet eller flere familiemedlemmer under krigen.

Mike Kollöffel og Hanne Abildgaard foran nogle af udstillingens kvindeportrætter.

Motivet "Kvinde med blomster" kan erhverves som postkort i museumsbutikken.

Udstillingens reportagebilleder viste retsantropologernes arbejde med at identificere de døde fra nogle af landets over 1000 massegrave. De taler et meget tydeligt og uhyggeligt sprog med deres omhyggeligt sorterede menneskeknogler, skeletdele, kranier, hofteskåle med form som englevinger, en plasticsutteflaske, rester af små, fine perlehalskæder og tøjstumper.

Om fotografen

Fotografen Mike Kollöffel er opvokset i Baden-Baden og efter ophold i Canada, USA og Mellemamerika bosatte han sig i 1978 i Danmark, hvor han uddannede sig til fagfotograf. Den røde tråd i hans arbejde med både reportageopgaver samt film- og tv-produktioner, er et dybt engagement i de mennesker, som lever en hverdag, som vi andre

aldrig møder og kun ser på fotos, som det skete på balkonen i museets festsal.

Udstilling og katalog var støttet af Danidas Oplysningsbevilling og Folkekirkens Nødhjælp. Udstillingens katalog kan købes i museets butik for kr. 100,00. Efter udstillingsperioden i Arbejdermuseet, skulle udstillingen videre til Guatemala.

Kvindernes internationale kampdag fylder 100 år i 2010

Af Anette Eklund Hansen

I august 2010 er det 100 år siden, at den anden internationale socialistiske kvindekongres blev holdt i København. Konferencens initiativtager og præsident var den tyske socialdemokratiske politiker Clara Zetkin, og Elisabeth Mac, forkvinde for Socialdemokratisk Kvindeforening fra Danmark var vicepræsident. Konferencen blev holdt i Arbejdernes Forsamlingsbygning, Jagtvej 69. Hovedemnerne på konferencen var:

- valgret til kvinder
- udbygning af den internationale arbejderkvindebevægelse
- samfundets omsorg for kvinder og børn.

Hvad konferencen nok er mest kendt for, er vedtagelsen af, at der fremover hvert år skulle holdes en international arbejderkvindedag. I 1921 blev det besluttet, at dagen skulle markeres hvert år d. 8. marts og i 1975 vedtog FN's første verdenskonferens for kvinder at udråbe 8. marts som international kvindedag.

Kvindekongressen i København

I 1910 holdt de socialis-

tiske kvinder deres anden internationale kvindekongres i København. Den første socialistiske kvindekongres blev holdt i Stuttgart i 1907 på initiativ af Clara Zetkin. I konferencen i København, deltog 99 kvinder fra 17 lande. Blandt deltagerne var mange af datidens pionerer indenfor den socialistiske kvindebevægelse: Ud over Clara Zetkin kan nævnes Alexandra Kollantai fra Rusland, Adelheid Popp fra Østrig, Dora Montefiori fra England, Kata Dahlstrøm fra Sverige og May Wood-Simons fra USA.

Kongressen var arrangeret af de socialdemokratiske kvinder i Danmark med Nina Bang og Elisabeth Mac som hovedarrangører. Hildora Mouritzen var kasserer og Henriette Crone sekretær, begge bestyrelsesmedlemmer i De kvindelige trykkeriarbejderes fagforening. Der deltog i alt 33 kvinder fra den danske fagbevægelse og Socialdemokratiet.

Et af hovedpunkterne på kongressen var: "Midler og Veje for det praktiske Arbejde til Erobring af den

almindelige Valgret". I 1910 var det kun kvinderne i Finland, der havde stemmeret. Derfor kæmpede kvinderne både nationalt og internationalt for at opnå stemmeret på lige fod med mændene.

I Danmark havde både borgerlige og socialistiske kvindeforeninger i mange år kæmpet for ligestilling mellem mænd og kvinder, hvor stemmeretten var en vigtig del. Kvinderne havde opnået kommunal valgret i 1909 og kæmpede nu for også at få valgret til Rigsdagen.

Den internationale arbejderkvindedag

På kongressen aflagde de forskellige landes repræsentanter beretning for tiden siden 1907. De amerikanske kvinder opfordrede i deres beretning til, at der hvert år skulle holdes en international socialistisk kvindedag den sidste søndag i februar. I USA havde de socialistiske kvinder arrangeret den første kvindedag i 1909 som demonstrationsdag i kampen for stemmeretten. Kvindedagen var blevet holdt i mange stater med stor tilslutning.

Denne ide vandt genklang på kongressen. Clara Zetkin foreslog under behandlingen af punktet om stemmeretten en resolution med følgende ordlyd:

I forståelse med Proletariatets klassebevidste politiske og faglige organisationer foranstalter de socialistiske kvinder i alle Lande hvert År en Kvindedag, som i

første Linie har Agitation for Kvindernes Valgret til Formål. Fordringen må belyses i sin Sammenhæng med den socialistiske Opfattelse. Kvindedagen må have en international Karakter og forberedes omhyggeligt".

Nina Bang (1866-1928), historiker og socialdemokratisk politiker. Nina Bang var fra 1898 journalist på Social-Demokraten og blev hurtigt en ledende kraft i Socialdemokratiet. Hun blev verdens første kvindelige minister fra 1924-26 i Staunings første ministerium. (Foto: Arbejdermuseet og ABA).

Forsamlingen vedtog forslaget med stor tilslutning. I Danmark blev der de følgende år holdt arbejderkvindedag med stemmeretten som hovedtema.

Den internationale kvindedag bliver til 8. marts

Sovjetunionen blev dannet efter den russiske revolution i 1917. I 1919 blev den III. Internationale dannet af Sovjetunionen og de kommunistiske partier i andre lande. Den kommunistiske Internationale holdt sin anden konference i 1921. Her besluttede deltagerne at indføre Den internationale kvindedag, som en fælles demonstrationsdag.

Dagen blev fastsat til d. 8. marts til minde om en arbejderkvindedemonstration i 1917 i Skt. Petersborg. Organisationen af kvindedagen blev igen ledet af Clara Zetkin. Hun var i 1919 gået ind i det tyske kommunistparti og havde siden 1920 stået i spidsen for Det internationale Kvindesekretariat under Den kommunistiske internationale.

Kvindekonferencen foregik bl.a. i Folkets Hus på Jagtvej 69. Dette billede er dog taget året før og viser Kvindeligt Arbejderforbunds 4. kongres, men konferencen foregik i de samme lokaler. (Foto: Arbejdermuseet og ABA).

Vi fejrer 100 året

København vil 8. marts 2010 blive rammen om en lang række arrangementer, der sætter fokus på kvindernes forhold i samfundet både nationalt og internationalt.

Arbejdermuseet og Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv vil selvfølgelig også fejre jubilæet. Det vil ske på forskellige måder:

- 8.marts publiceres et site om arbejderkvindekonferencen i 1910 og 8. marts. Udover historien om konferencen, vil en del af dokumenterne fra konferencen blive publiceret og nogle af deltagerne portrætteret i korte biografier.
- I maj udgives et teksthæfte til folkeskolen.
- En mindre udstilling om konferencen åbner d. 27.

august 2010, som er 100 års dagen, på Arbejdermuseet.

- Tidsskriftet Arbejderhistorie udkommer med et temanummer 1. september 2010 med artikler om arbejderkvindernes historie nationalt og internationalt.
- Den 27. august 2010 holdes en éndagskonference om arbejderkvindernes historie

Om syv breve af Gustav Bang

Af Henning Grelle

Ægteparret Gustav og Nina Bang var begge historikere og socialdemokratiske politikere. Denne kombination var en sjældenhed omkring 1900, hvor akademikere i Socialdemokratiet kunne tælles på én hånd.

Gustav Bang blev mest berømt som historieformidler bl.a. via sine populærviden-skabelige artikler i Social-Demokraten fra 1896 og sidenhen i utallige pjecer og bøger om kapitalismen og den socialistiske fremtidsstat. Gustav Bang døde i 1915 43 år gammel, og hans tid som politiker og folketingsmand kom kun til at vare 4 år.

Nina Bang, der også var en dygtig historiefortæller i både skrift og tale, blev senere kendt som politiker, og hun bærer titlen som den første kvindelige minister i verden (1924-26) i skarp konkurrence med den russiske diplomat Alexandra Kollontaj, der blev såkaldt folkekommissær for sociale anliggender efter bolsjevikernes revolution i 1917.

Gustav og Nina Bangs arkiver befinder sig i ABA, men er i kontrast til ægteparrets omfattende virksomhed, såvel nationalt som internationalt, skuffende i indhold og omfang. En del af ægteparrets

originale manuskripter er bevaret, men kun få breve. Derimod er der en stor samling avisudklip.

Meget savnes

Ikke mindst for Gustav Bangs vedkommende er der meget, man savner i arkivet. Gustav Bang tumlede hjemmevant rundt på den internationale scene ved deltagelse i internationale socialistkongresser og hyppige studierejser bl.a. til Tyskland. Han opbyggede herigennem et stort netværk af alle de store navne i den socialdemokratiske II. Internationale. Han skrev også i de vigtigste tyske socialdemokratiske tidsskrifter, der blev læst af socialister i hele Europa og USA. Breve og korrespondance fra dette netværk af personligheder savnes helt i arkivet og håbet om, at sådanne breve en dag vil dukke op er minimal.

Et rygte siger nemlig, at ægteparrets ældre husholderske gjorde oprydningen efter Gustav Bangs død til en nem sag ved at brænde hele hans arkiv. Tilsyneladende kom det også til at gå ud over Nina Bangs papirer, men af den grund nænnede Nina Bang ikke at skille sig af med sin aldrende og lidt forstyrrede husholderske. Hun blev i hu-

set til sine dages ende, hvad ikke mindst historikere og vores arkiv må begræde den dag i dag – hvis historien ellers er sandfærdig.

...Men breve dukker op

Der er derfor grund til at glæde sig, når breve skrevet af Gustav Bang selv, dukker op her knap 100 år efter hans død.

Fra *Birthe Kellermann* i Ålborg har arkivet modtaget 7 breve, skrevet af Gustav Bang til Lars Ditlev Rasmussen (1868-1944). Han var Birthe Kellermanns morfar og var på daværende tidspunkt, da Bang begyndte sin brevveksling, formand for den socialdemokratiske vælgerforening Odense, 2. kreds. Fra 1913 til 1939 var L.D. Rasmussen medlem af Folketinget og en periode formand for Finansudvalget.

Gustav Bang blev opstillet til Folketinget i Odense, 2. kreds i 1901. Bangs første brev til L.D. Rasmussen er fra april 1903, hvor Bang bekræfter sit kandidatur og meddeler at han vil tilbringe ugerne før valget i Odense. Bang var ikke blind for at udsigten til at blive valgt var minimal, men skrev: "Jeg vil under alle Omstændigheder være glad at faa Lejlighed

til at gøre et Stykke social-demokratisk Arbejde iblandt Partifæller...".

Valgt blev han ikke, og selv om næste folketingsvalg i 1906 blev en sejr for Socialdemokratiet og gav en mandatgevinst på 8, lykkedes det heller ikke denne gang for Bang. Han var dog ikke skuffet: "Vi er vel nu saa vidt fremme, at vi med fuld Sikkerhed kan regne, at næste Gang bliver Kredsen vor...", skrev Bang med vanlig fremtidsoptimisme.

Oplysningsarbejdet

Gustav Bang var derfor i januar 1909 i fuld vigør med at

forberede sig til et afgørende folketingsvalg, der skulle finde sted i foråret. I et brev betroede han L.D. Rasmussen, at han nu følte det var tidspunktet, han kunne gøre den allerstørste nytte som folketingsmand. Bang var helt opslugt af oplysningsarbejdet.

Han havde besøgt partiskolen i Tyskland og nydt samværet med Berlins berømte socialister: "Megen Glæde har jeg haft af de Mennesker jeg har truffet, Kautsky, Mehring, Bebel, Heinrich Schulz, Hilferding, Ströbel, Rosa Luxemburg, Karski, Parvus og en Masse andre – Folk, som

alle sammen hver paa sin vis er lærerige at føre en Samtale med."

Knap en måned efter måtte Bang dæmpe forventningerne og meddele L.D. Rasmussen, at Berlinopholdet havde tæret på hans kræfter, og at han af sin læge var blevet sendt på kurophold i Hornbæk. Gustav Bang gennemførte alligevel valgkampen i maj måned, men han blev heller ikke valgt i tredje omgang.

Bang overtog herefter 10. kreds, København og blev valgt i 1910, mens L.D. Rasmussen arvede Bangs plads i Odense, 2. kreds og blev valgt her i 1913.

En delegation fra den internationale socialistiske kongres i Kbh. 1910. Yderst til højre Gustav Bang. Til venstre for Bang i lys dragt ses ægtefællen Nina Bang og bag hende tyske Clara Zetkin.

Ny succes på Kulturnatten

Mange aktiviteter ude og inde.

Også i fjor blev den årlige Kulturnat en aften i oktober en stor succes for Arbejdermuseet med over 5.000 besøgende.

I museets gård blev "Lakpladedrengene" således på et tidspunkt "fortrængt" af DR's pigekor, der ville gerne give en gratis koncert

på Kulturnatten. Så orkes-termedlemmerne fik et krus godt øl og en skål suppe, mens pigekoret sang klokken ca. 19.00. Resten af aftenen vendte Lakpladedrengene så 78'ere i museets oplyste gård.

I festsalen spillede Swingstyrke 7 op til bal, og Håndarbejdets Fremme gav modeopvisning med tøj fra dengang. Alle udstillinger var åbne på Kulturnatten, og i Skolestuen kunne de mindste lave kludedukker og gå en tur i klædeskabet.

Medlemmer af DR's pigekor gav koncert i museets gård.

Modeller fra Håndarbejdets Fremme gav modeopvisning fra scenen i festsalen.

Slaget på Fælled - gør din pligt kræve din ret!

Af praktikant og historiestuderende Kathrine Noes Sørensen

En forårsdag 1872 kom det til konfrontation mellem en gruppe arbejdere og politiet på Nørre Fælleden i København. Konfrontationen skete i en forlængelse af en længerevarende murerstrejke og fængslingen af socialistlederen Louis Pio (1841-94).

Konfrontationen mellem arbejderne og politiet danner rammen om et nyt undervisningstilbud på Arbejdermuseet, "Slaget på Fælleden gør din pligt – kræve din ret". Undervisningstilbuddet er udarbejdet af Skoletjenesteleder Linda Nørgaard og jeg selv, som en del af min praktik i Skoletjenesten på Arbejdermuseet.

Undervisningshæftet danner rammen om undervisningstilbuddet, der består af en række opgaver og kilder på museets hjemmeside. Dertil er der lavet en byvandring over begivenheden. Undervisningstilbuddet er tænkt primært som et tilbud til folkeskolens udskolingsklasser, men det har vist sig at også mange gymnasieklasser har benyttet sig af det.

Udgangspunktet for idéen er, at undervisningstilbuddet skal dække ét af de historiske kanonpunkter, alle folkeskolens udskolingsklasser skal have gennemgået. Lærerne

har på den måde mulighed for målrettet at inddrage museets undervisningstilbud i deres undervisning. Tilbuddet er nemlig opbygget således, at det lever op til de målsætninger, der er givet for Slaget på Fælleden som historisk kanonpunkt.

På nuværende tidspunkt har interessen for undervisningstilbuddet været stor. Første oplæg af undervisningshæftet på 2500 stk. er udsolgt, og andet oplæg er ude nu. I oktober afholdtes et lærerkursus sammen med blandt andet Henning Grelle, for 30 lærere, hvilket gjorde Slaget på Fælleden til det største historielærerkursus i skoleåret 2009/2010.

Danmark anno 1871/72

I arbejdet med Slaget på Fælleden stødt vi imidlertid på flere problemstillinger. En af de mere essentielle var, hvilken vinkel på episoden, vi ønskede at formidle. Slaget på Fælleden er på sin vis ikke bare endnu en konfrontation i rækken mellem en gruppe i samfundet og politiet. Historien rummer mange facetter, men som altid må man vælge mellem en mængde af tematikker. Derfor blev vi enige om at lægge vægt på samtidens politiske,

økonomiske og sociale forhold. Faktorer der i sidste instans førte til socialisten Louis Pios etablering af den danske fraktion af Internationale i Danmark, de første fagforeninger og de store strejkebølger i begyndelsen af 1870'erne.

Men hvad var det for samfundsproblematikker, Louis Pio prøvede at gøre op med ved dannelsen af Internationale og hans udgivelse af Socialistiske Blade og senere Socialisten?

Industrialiseringens frembrud havde i 1871/72 skabt en

Louis Pio (1841-1894). Efter sin løsladelse bosatte han sig i Amerika, hvor han boede til sin død.

massiv fattigdom blandt arbejderklassen i København. Langt de fleste arbejdede og boede under miserable forhold i de nyetablerede brokvarterer. Dagligdagene for arbejderne var præget af 12 timers lange arbejdsdage med kun søndagene fri. Sikkerheden på arbejdspladserne var ikke eksisterende, og mange arbejdere oplevede at lønningerne ikke kunne slå til selv de mest basale dagligdagsvarer.

I dag er det den største selvfølge, at alle som er over 18 år og er danske stats-

borgere kan stemme ved danske folketingsvalg. Sådan fungerede demokratiet ikke i 1870'ernes Danmark. Store dele af den danske befolkning var rent faktisk udelukket fra at kunne stemme. I københavnssområdet var det i begyndelsen af 1870'erne kun 6 %, der kunne stemme og 14 % på landsplan.

Man plejer i den forbindelse at tale om de 5 f'er, de 5 samfundsgrupper, som ikke havde stemmeret: Fruentimmer, fjolser, forbrydere, folkehold (tyende) og de fattige. Hvis man således mistede sit

arbejde og ikke kunne forsørge sin familie, røg man på fattighjælp eller en af kommunernes fattiggårde – og fik frataget sin stemmeret. Der var selvfølgelig arbejdere som kunne stemme, men mange undlod, da de enten ikke havde overskuddet eller forståelsen for den rettilighed, de havde.

Således kommer Slaget på Fælleden ikke kun til at fortælle historien om socialismens indtog og dannelsen af et arbejderparti, men i lige så høj grad historien

om kampen for en grundlæggende politisk rettighed: Stemmeretten. Louis Pio og hans tilhængere skulle imidlertid støde på megen modstand mod deres tanker.

Den store angst for de danske socialister

I 1871 havde arbejderne i Paris taget magten og efter socialistisk forbillede dannet Pariserkommunen. Denne magtovertagelse endte, som mange andre oprør i Frankrig, ganske blodigt, da oprøret 2 måneder senere blev slået ned. Mellem 30 - 40.000 mænd, kvinder og børn blev i forbindelse med gadekampene og den efterfølgende retsproces slået ihjel. Et lignende blodbad var den danske regering ikke interesseret i, og satte ind mod Pio og hans tilhængere, hvor man kunne. Regeringens og politiets incitamenter kan man til dels kun gisne om. En god forklaring har været angst for en omvæltning af samfundet, og hvad det kunne medføre. Og med Pariserkommunen i baghovedet har den angst måske ikke været realistisk, men forståelig.

Hvorfor er Slaget på Fælleden vigtigt?

D. 6. maj. 1872, dagen efter Slaget på Fælleden, var ledelsen af Internationale med Pio i spidsen, fængslet og oprøret slået ned. Pio skulle vise sig at sidde i fængslet i de efterfølgende 3 år. Internationale blev forbudt, og re-

Arbejderkvarter i København ca. 1890.

geringen prøvede ved dette tiltag at undertrykke de danske socialister gennem forbud. Det lykkedes imidlertid ikke. Fagforeninger blev stadig dannet, og i 1878 blev Socialdemokratisk Forbund stiftet. Ved partidannelsen, fik de arbejdere, der kunne stemme, en mulighed for at slutte op om et parti, der var retog deres interesser.

I arbejdet med undervisningsmaterielt Slaget på Fælleden gør din pligt – kræv

din ret har det været meget vigtigt for os at vise, at episoden Slaget på Fælleden har mange facetter og repræsenterer mange forskellige holdninger i det danske samfund i begyndelsen af 1870'erne. Således lægger undervisningsmaterielt op til, at udskolingens folkeskoleklasser får en forståelse for de forskellige aktørers motiver for at handle, som de gjorde. Enhver historie har to sider, og det samme gælder histo-

rien om Slaget på Fælleden. Tilbage står spørgsmålet: Hvorfor Slaget på Fælleden overhovedet er vigtigt i 2010? Dette er der selvfølgelig mange svar på, men ét svar kunne være, at kampen i et større perspektiv symboliserer historien om demokratiseringen af Danmark. En kamp, som synes at være langt væk, men som i et historisk perspektiv, synes tæt på og ganske nærværende.

Europæisk pris til industrimuseum

Portimão - museet i Algarve, Portugal, er af Europarådets kulturudvalg tildelt rådets museumspris for 2010

Udvalgets beslutning var motiveret af succesen med museet, relevansen af dens tema og omfanget af dens undervisningsprogram til gavn for lokalsamfundet.

Som tidligere omtalt har museet til huse i en tidligere sardin-konserverfabrik på munden af Arade floden, og har med held genoprettet den industrielle / historiske arv i Portimão - området.

Dets permanente udstilling har spor af samspillet mellem mennesket og dets omgivelser over en periode på fem årtusinder, med særlig vægt på sardin- konserverin-

dustrien. Undervandsarkæologi og spiller også en særlig rolle, med en omfattende samling af artikler, der er genvundet fra floden Arade løbet af de efterfølgende undersøiske forskningsprojekter omkring sunkne skibe fra civilisationer stammende tilbage over tre årtusinder.

Portimão Museum har endvidere formået at øge bevidstheden om den kulturelle identitet i en region i høj grad domineret af masseturismen.

Europarådet museumspris er blevet uddelt hvert år siden 1977 til et museum, som vur-

deres at have ydet et væsentligt bidrag til forståelsen af den europæiske kulturarv.

Museer i de 49 lande i den europæiske kulturelle konvention er berettiget til at deltage i konkurrencen om prisen. Det vindende museum vil blive præsenteret med en bronze-statуетte, "La femme aux beaux seins" af Joan Miró, som museet vil holde i et år, samt et diplom og en check på 5.000 €.

Præmieoverrækkelsen vil finde sted ved en ceremoni i Strasbourg i april, under Europarådets forårs-samling.

Nyt om bøger v/Preben Hansen

Pionerens smukke Sylvia

Kristian Hvidts biografi om Louis Pios datter

Selvfølgelig er Sylvia Pio en interessant skikkelse, ikke mindst for den, der kan lide at dykke ned i arbejderbevægelsens og dermed Socialdemokratiets historie. Hun blev

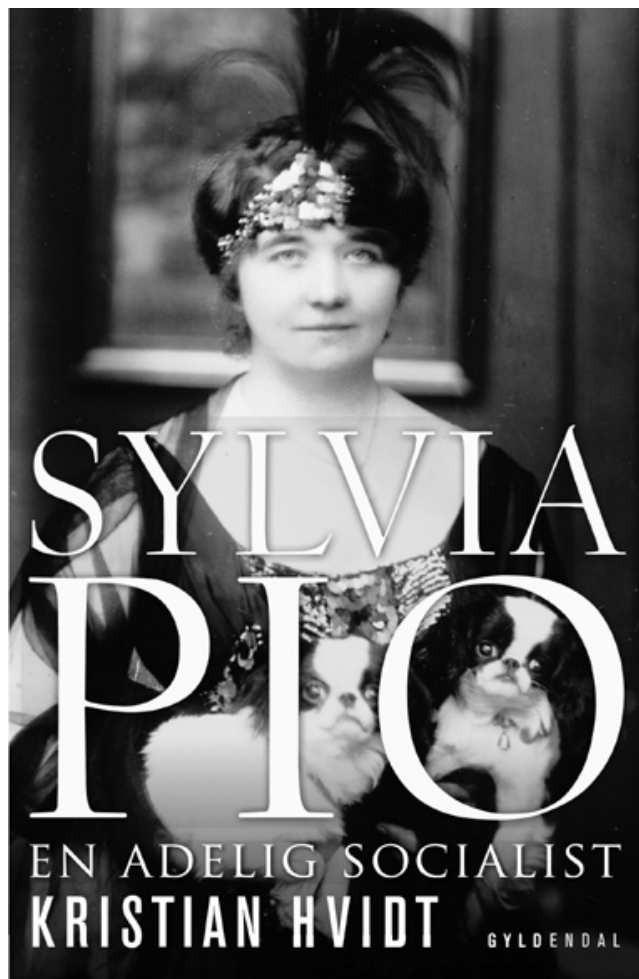
født i 1876 som datter af en 22-årig, stærk og kønsbevidst, ugift Augusta Jørgensen og en 35-årig ungkarl, cand. phil. Louis Pio, som fem år tidligere havde stiftet

det danske Socialdemokrati. Vi ved, at han forlenede en høj begavelse med stor fantasifuldhed, og noget tilsvarende kunne siges om hans datter, da hun døde i 1932.

Skønt Sylvia ikke stillede op til valgte hverv, kom hun til at øve en vis indflydelse på ingen ringere end Thorvald Stauning. Men gift med ham blev hun ikke. Det blev hun derimod med lensgreven på Knuthenborg, Eggert Knuth, og senere med den feterede charmør og kongelige skuespiller, Johannes Poulsen.

Ikke underligt, at hun figurerer i mange historiske skildringer af Socialdemokratiet og spiller en rolle i biografiske skildringer af Stauning. Det gælder både Hans Lyngby Jepsens fra 1979 og naturligvis Henning Grelles fra i fjor. Nu har så den mangeårige bibliotekar i Folketinget, historikeren, dr.phil. Kristian Hvidt, skrevet en hel bog om Sylvia Pio. Hendes ret ulykkelige ægteskab fra 1903 til 1914 med lensgreven begrunder bogens undertitel: ”En adelig socialist”.

Hvidt bygger meget af sin skildring på breve fra og til Sylvia, der korresponderede

ikke bare med Stauning, men også med andre berømteders som f. eks. brødrene Edvard og Georg Brandes. Især med Edvard, der var næsten 30 år ældre end hende, udvekslede hun varme breve. Med Georg knap så glødende, men han kunne til gengæld have været far til hende, hvis han i sin tid havde efterkommet en direkte opfordring fra Augusta Jørgensen, der brændte for at få et barn med en intelligent mand. Det fik hun så også, bare med Louis.

De mange mænd, der skriver til og med hende, berømmer alle hendes charme og skønhed. Hun var øjensynlig høj og blond, velformet, på billedet på bogens omslag med et lidt tungt sovekammerblik, der bortleder opmærksomheden fra de vajende fjer i aigretten på hendes hoved.

Mange af brevene til Sylvia har Kristian Hvidt fundet i en grøn lærredskuffert, der blev opbevaret i en staldbygning på Knuthenborg, og som næppe tidligere har været åbnet siden hendes død. Det er Sylvias barnebarn, Adam Knuth, nuværende ejer af godset, der nok så venligt har givet Hvidt adgang til kufferten. Det var mere, end Henning Grelle opnåede, da han arbejdede med sin store Stauning-biografi.

Kvinder med i partiarbejdet

I forhold til Socialdemokratiet lå to emner Sylvia stærkt

på sinde: Partiet burde hædre hendes fars minde, og kvinder måtte inddrages aktivt i partiarbejdet. Hun nåede begge mål. Ved Socialdemokratiets 50 års jubilæum i 1921 rejste partiet en mindesten for Louis Pio på Vestre Kirkegård, og Stauning talte ved indvielsen.

Hun agiterede over for Stauning for oprettelse af kvindeudvalg i valgkredsene, men da partiledelsen frygtede en mulig udvikling af en kvindelig separatistbevægelse, gik det trægt. Med tiden kom dog kvindeudvalgene til at spille en væsentlig rolle inden for partiarbejdet, men da var Sylvia Pio død.

Ingen tvivl om, at Sylvia Pio følte sig som socialist, og det hævdedes endog, at hun gjorde Johannes Poulsen til socialist i deres ægteskab, der varede fra 1917 til 1922. Så stærke var hendes følelser for socialismen, at hun blev fortalende for den endnu såre unge Sovjetunion. Men også her spillede et personligt, dog ikke erotisk, forhold ind. I 1919 kom den senere sovjetiske udenrigsminister Litvinov til København som ambassadør. Sylvia inviterede ham og hans kone til middag i sit og Johannes Poulsens hjem på Kastelsvej, og det blev til et godt venskab.

En overgang slog Sylvia sig efter sin anden skilsmisse ned i Moskva, hvor hun etablerede sig som korre-

spondent for Politiken. Det kunne hun gøre, fordi chefredaktør Henrik Cavling var en af de mange mænd, som hun charmerede sig ind på. Til den i sin tid meget kendte Politiken-journalist Anker Kirkeby skrev hun i 1923: "Mandfolk er storartet som kammerater. Det er kun som ægtemænd, jeg ikke kan lide dem".

Sine sidste år tilbragte hun på rastløse udlandsrejser, men boede jævnlig i Genève, hvor hun brillerede i kredsene omkring Folkenes Forbund, der var udgået af Versaillesfreden i 1919 og blev den mislykkede generalprøve på senere tiders FN.

Et usædvanligt menneske

Bogen om Sylvia Pio er absolut værd at læse, navnlig fordi det er en beretning om et usædvanligt menneske. Hun var født i Danmark, men var endnu spæd, da hendes forældre blev tvunget til at udvandre til USA, efter at Louis Pio havde afsonet en stor del af den fængselsdom, han blev idømt efter slaget på fælleden i 1872. Derfor kom hun til at vokse op i Chicago og vendte først tilbage til Danmark efter giftermålet med Eggert Knuth, som hun havde truffet i USA.

Men med respekt at melde bærer bogen præg af, at dens forfatter ikke er alt for godt hjemme i Socialdemokratiets historie. Således omtaler han

(side 90) en artikel om Louis Pio, skrevet af Sylvia i Arbejdernes Kalender i 1921. Den hedder naturligvis Arbejdernes Almanak. Samme år blev et foredrag af hende udførligt omtalt i Social-Demokraten, og Hvidt mener (side 91), det skyldtes hendes gode bekendtskab med redaktør Emil Wiinblad, ligesom hun skal have skrevet til ham på Social-Demokraten i 1927 (side 176). Men Wiinblad var faktisk allerede i 1911 blevet afløst i redaktørstolen af Borgbjerg.

Endnu mærkeligere er det, at Hvidt (side 85) forklarer Staunings vægren ved at tage del i regeringsmagten i begyndelsen af første verdenskrig med, at ”han havde mere end nok at gøre med at holde sit eget parti i balance – dets venstrefløj, syndikalister og kommunister, truede partiets sammenhæng og parlamentariske kurs”. Men Stauning var bundet af en enstemmig kongresvedtagelse fra 1908 om, at ”Socialdemokratiet afviser enhver tanke om, at det kan deltage i dannelsen af et ministerium, før partiet

har absolut flertal i Folketinget” (citeret efter Henning Grelle: Thorvald Stauning).

Generelt trøster Hvidt sig lovlig ofte med formodninger om dette eller hint frem for at granske sig frem til kendsgerninger. Men letflydende skrevet og underholdende at læse er bogen, og til syvende og sidst er det måske det vigtigste.

Kristian Hvidt: Sylvia Pio – en adelig socialist. Gyldendal. 214 sider. 249 kr.

Historien om en påklædningsskærm

Arbejdermuseet har købt denne påklædningsskærm, som har tilhørt Sylvia Pio. Om dens videre skæbne fortæller følgende beretning af Alice From Valeur den 18. marts 2009, hvor sønnen, Peter Bjørn From fortæller, at moderen på dette tidspunkt var så afkræftet af sygdom, at hun ikke magtede at skrive under selv: ”Denne skærm har jeg arvet efter Sylvia Pio, som var datter af Louis Pio, Stifter af Socialdemokratiet i Danmark. Han blev efter en politisk dom udvist af Danmark til USA. Han havde en særdeles smuk datter, Sylvia.

Lensgreve Knuth til Knuthenborg kom til USA, hvor han mødte Sylvia og forelskede sig hovedkulds i hende. Han friede til hende, men fik nej to gange, men tredje gang, han friede, fik han hendes ja. De blev gift, og hun blev lensgrevinde til Knuthenborg, og de fik to børn sammen.

Men lensgreven havde en forsmag for unge piger og kunne ikke holde sig fra dem, så de blev skilt og Sylvia flyttede til København og tog sit pigenavn igen. Hun blev et fremtrædende medlem af Socialdemokratiet og mødte der min mor, Johanne From Thygesen, og de blev meget gode venner. Jeg var dengang en meget lille pige, men Sylvia kunne godt lide mig og testamenterede senere skærmen til mig, hvor den har stået siden Sylvias død”.

På billedet ses skærmen sammen med antikvitetshandler John Blem, der formidlede kontakten med museet.

Ønsket om at være noget for andre

Veloplagt solhvervstale af ny overborgmester

-Efter at have forladt de mange års virke i dansk politik, opdagede jeg at dette med kun at være noget for sig selv i form af et job i det private erhvervsliv, som direktør for Danske Advokater, alligevel ikke var nok for mig, indrømmede Københavns nyvalgte overborgmester, Frank Jensen, ved venneforeningens velbesøgte solhvervsfest i Arbejdermuseets flot udsmykkede festsal den 1. december.

-Jeg vil i stedet gerne fortsat være - og gøre noget for andre, og derfor tog jeg med glæde mod tilbuddet om at stille op som socialdemokratisk spidskandidat i København ved kommunevalget den 17. november,

fortsatte en veloplagt Frank J. som i bedste CO2-venlige stil ankom til museet på cykel og tog sig god tid til aftenen igennem at hilse på - og tale med mange af festdeltagerne.

Han orienterede om nogle af de hovedpunkter, som den socialdemokratiske gruppe i Borgerrepræsentationen vil beskæftige sig med i den nye valgperiode, og han glædede sig over at 30 ud af de 55 medlemmer af BR står bag denne politik.

I en kommentar til den aktuelle udvikling i hovedstaden udtrykte han på den ene side tilfredshed med indsatsen for at være en grøn by, men beklagede på den anden side den utryghed som bl.a.

bandekrigen skaber blandt byens borgere, hvorfor en øget indsats på dette område vil blive en vigtig opgave den kommende periode.

Holder traditionen ved lige

Frank Jensen mindedes endvidere tidligere tiders solhvervsfester i arbejderbevægelsen bl.a. i den lokale DSU-afdeling og glædede sig over, at Arbejdermuseets Venner holder denne tradition ved lige.

Om Socialdemokraternes fremtidige indsats også på landsplan, understregede han, at vi på én gang må bevare de særlige værdier som arbejderbevægelsen altid har stået for, og samtidig må følge med udviklingen

Den nye overborgmester, Frank Jensen, og venneforenings-formand Preben Sørensen ved solhvervsfesten.

og åbne op for det nye i samfundet i en global verden.

God stemning

Både årets solhvervstale, der blev hilst med taktfast bifald, og den musikalske underholdning som Preben Nissen og Ole Sterndorff lige så veloplagte sørgede for, bidrog til en god stemning i festsalen aftenen igennem. En tilbagevenden til den varme mad i form af god, gammeldavs stegt flæsk med kartofler, persillesovs og tilbehør, leveret af Cafe & Ølhalle, bidrog yderligere til en vellykket solhvervsfest.

Traditionen tro var der også fællessange, og i aftenens løb var der endda stemning for et ekstranummer, så forsamlingen anført af sangerinden Kirsten Juul Andersen, fremførte højlydt "Når jeg ser et rødt flag smælde". Sidst men ikke mindst blev

Deltagerne hyggede sig aftenen igennem i festsalen.

det store amerikanske lotteri afviklet, i år med bestyrelsesmedlem Erik Juul Andersen som ny lotterichef, og med fortsat mange gevinster - og sidegevinster trods lidt færre sponsorer end tidligere år.

Inden formanden, Preben Sørensen, kunne afslutte

festen med bl.a. en orientering om kommende arrangementer i foreningen, blev der trukket lod blandt numrene på adgangskortene - og fundet en kvindelig vinder af hovedgevinsten: Et gratis weekend for 2 med ophold og fin forplejning på LO-Skolen i Helsingør.

Den festlige Gladsaxe-duo, Ole Sterndorff (forrest) og Preben Nissen, sørgede for musik og sang.

SPONSORER VED SOLHVERVSFESTEN

Arbejdermuseet
Arbejdernes Landsbank
ARF-Multimedier
AOF-Danmark
Dansk Metal
3 F
Preben Hansen
Merete Wilkenschildt
Ib Arne Rahr
LO-Skolen

PÅ TUR IND I KLÆDESKABET

Hver dag i skolernes efterårsferie kl. 11.00 var der gratis omvisning for børn og ældre i de faste udstillinger på Arbejdermuseet, og det var der mange børn og voksne, der benyttede sig af.

I Skolestuen på 2. sal havde museets guider desuden travlt i efterårsferien med at hjælpe de mindste børn med at lave deres egen kludedukke - ligesom da bedstemor var barn.

Men børnene kunne også gå en tur ind i klædeskabet og prøve dragter og hatte fra dengang. Her ses et meget ungt par, der havde taget godt i mod dét tilbud.

Anker Memory Lane

Det er sjældent man står ansigt til ansigt med sig selv – men det gjorde tidligere statsminister Anker Jørgensen i forbindelse med Arbejdermuseets store særudstilling "Statsministre – 8 Socialdemokrater".

Anker Jørgensen inviterede i november sine tidligere ministre en tur ned ad "Memory Lane" i Arbejdermuseets populære særudstilling "Statsministre - 8 socialdemokrater".

Undervejs genindtog Anker Jørgensens tidligere regering pladserne ved Statsministeriets mødebord, som indgår i udstillingen. Det har været mødebordet siden Stauning-regeringen i 1935. I udstillingen vises mødebordet under et billede af det sammen bord, men med regeringen Stauning-Munch i 1935.

Besøget blev afsluttet med fælles frokost i Arbejdermuseets Café og Ølhalle

"1892" - Københavns eneste fredede kælderbeværtning.

Som det ses på forside-fotoet var deltagerne: Anker Jørgensen, Karl Hjortnæs, Ib Frederiksen, Ivar Nørgaard, Svend Jakobsen, Kjeld Olesen, Knud Heinesen, Dorte Bennedsen, Ritt Bjerregaard, Erling Olsen, Bjørn Westh, Poul Nielson, Ole Espersen, Tove Lindbo Larsen og J. K. Hansen. Desværre kunne Mogens Lykketoft, Jens Kampmann, Erik Holst og Poul Søgaard ikke deltage.

I øvrigt har denne særudstilling, som slutter den 5. april, været mødt med stor interesse både blandt publikum og i medierne.

VELKOMMEN TIL ÅRETS PRISUDDDELING

Den årlige uddeling af Arbejderhistorieprisen finder sted **fredag den 22. januar kl. 14.00 i Arbejdermuseet**, hvor alle interesserede er velkomne.

Prisen bliver i år delt mellem Kristian Bruhn Henriksen for afhandlingen "Demokraten En politisk-ideologisk biografi om den unge Hans Hedtoft", og Anne Brædder for afhandlingen "På lige fod med mændene. Kvindebebyggelsens konstruktion blandt kvindelige bryggeriarbejdere 1949-75".

Vellykkede særtilbud

Venneforeningens medlemmer er også interesserede i tilbud om særarrangementer, hvad enten det foregår på Arbejdermuseet eller andet steds i regionen.

I samarbejde med Arbejderernes Kunstforening og museet var der således ca. 100 tilhørere til Rejsescenens tourneforestilling "Heller rig og rask end syg og fattig", der blev spillet på festsalens scene søndag den 27. september. Forestillingen satte skarp fokus på den stigende ulighed i Danmark, og skuespillerne høstede stort bifald for deres præstationer. Der var noget færre deltagere i Lars Gaardhøjs rund-

visning blandt gravstederne for nogle af arbejderbevægelsens pionerer, på Assistens Kirkegård i København søndag den 25. oktober, men

solen skinnede, og der var stor interesse blandt deltagerne for denne form for arbejderhistorie.

Nogle af deltagerne i rundturen på Assistens Kirkegård med rundviseren, Lars Gaardhøj i midten.

Kontingentsats pr. 1. 4. 2009

Jeg vil gerne være medlem af Arbejdermuseets venner

sæt kryds

Husstandskontingent	☐	250 kr.
Pensionister / studerende og enkeltpersoner	☐	140 kr.
Pensionistpar	☐	170 kr.
Foreninger (indtil 100 medlemmer)	☐	500 kr.
Foreninger (fra 100-500 medlemmer)	☐	1000 kr.
Foreninger (over 500 medlemmer)	☐	1500 kr.

HUSK
VENLIGST
PORTO

Navn: _____

Gade: _____

Postnr.: _____

By: _____

Tlf. nr.: _____

Arbejdermuseets Venner
Arbejdermuseet

Rømersgade 22
1362 København K

MEDLEMSKORT

FOR ARBEJDERMUSEETS VENNER

For perioden 1. april 2009 - 31. marts 2010.

KLIP HER

ARBEJDERMUSEETS VENNER

indkalder hermed til

ORDINÆR GENERALFORSAMLING

søndag den 7. februar 2010 i Arbejdermuseets festsal

DAGSORDEN

1. Valg af dirigent og referent
2. Protokol fra forrige generalforsamling
3. Bestyrelsens beretning v/ formanden
4. Indkomne forslag
5. Årsregnskab 2009 v/ kassereren
6. Budgetforslag for 2010 v/kassereren
7. Fastsættelse af kontingent for 2011 v/kassereren
8. Valg af bestyrelse:
På valg er Jørgen Strand, Keld Andersen og Ib Arne Rahr.
Valg af suppleanter: På valg er Lise Werup og Erik Juul Andersen.
9. Valg af revisor og revisorsuppleant:
På valg er Bent Hansen og Henning Grelle
10. Fremtidig virksomhed v/formanden
11. Eventuelt - herunder orientering om Arbejdermuseet.

Bestyrelsen

Der bliver efterfølgende musikalsk underholdning ved Niels Jørgen Hilstrøm og Ole Askvig, med en række populære arbejdersange, hvor tilhørerne også kan deltage.

KOMMENDE ARRANGEMENTER

(flere detaljer i næste nr. af bladet)

Sæt allerede nu kryds i kalenderen for følgende medlemstilbud:

Fredag den 23. april kl. 15.00: Åbning i festsalen af ny særudstilling af maleren Erik Hagens.

Søndag den 2. maj kl. 14.00: Rundvisning i Erik Hagens-udstillingen v/Connie Hansen.

Søndag den 30. maj kl. 13.30: Rundvisning i Nationalmuseets udstilling, Brede v/ Jørgen Strand.

Afsender:

Arbejdermuseets Venner · Rømersgade 22 · 1362 København K

POST

PP

DANMARK

SLAGET PÅ FÆLLEDEN - som undervisningstilbud

Konfrontationen mellem arbejdere og politi på Nørre Fælled i København en forårsdag i 1872, danner nu rammen om et nyt undervisningstilbud på Arbejdermuseet. Dette omfatter bl.a. et undervisningshæfte om emnet, hvor forsiden prydes af denne kendte tegning fra det socialistiske blad Ravnen.

Læs mere om denne nye aktivitet på museet og baggrunden herfor, på side 13-15.